## V.67 Nevědomý člověk přijímá vše, co ve světě vidí, jako skutečné, moudrý nikoli.

**VASIŠTHA pokračoval:** Bhása a Vilása takto rozmlouvali a společně pátrali po podstatě Já. Oba proto brzy dosáhli nejvyššího poznání. Ó Rámo, k tomu, aby ses zbavil omezení a překročil oceán iluze, není jiné cesty než poznání Já. Pro osvícenou bytost je oceán utrpení jako malá louže. Osvícená bytost se dívá na tělo jako divák na vzdálený dav, proto se jí nijak nedotýká bolest, kterou tělo podstupuje. Existence těla nemůže všudypřítomné Já umenšit, podobně jako vlny nemohou umenšit rozlehlost širého oceánu.

Jaká je spojitost mezi labutí, kamenem či kusem dřeva a vodou, která je obklopuje? Nejvyšší Já nemá s projeveným světem žádnou spojitost. Strom padající do vody vytvoří vlny na vodě, které se projeví navenek. Podobně zakouší Já zážitky radosti a bolesti projevující se v těle. Jako se dřevo zrcadlí ve vodě, tak se tělo zrcadlí v Já. Ale tak jako kámen padající do vody nemůže vodě ani sám sobě ublížit, tak přichází-li tělo do kontaktu s jinými hmotnými objekty, jako jsou manželka, děti, příbuzní nebo majetek, nikomu to nemůže způsobit bolest, nikomu to nemůže ublížit.

Nelze říci, zda je odraz předmětu v zrcadle skutečný nebo neskutečný. Podobně tělo zrcadlící se v Já není skutečné ani neskutečné. Nevědomý člověk přijímá vše, co ve světě vidí, jako skutečné. Moudrý člověk nikoli. Tak jako kus dřeva zrcadlící se ve vodě a samotná voda nemají žádnou opravdovou spojitost, tak tuto spojitost nemají ani tělo a Já. Navíc tu není žádná dualita, dvojnost, kde by taková spojitost mohla existovat. Jediné neomezené Vědomí existuje samo o sobě a není v něm dělení na subjekt a objekt. Pokud v něm vznikne představa rozmanitosti, pak To, čeho se nedotýká žádné utrpení, uvěří, že trpí, podobně jako vidí duchy ten, kdo si myslí, že je vidí. Díky mocné mysli získá takový smyšlený vztah sílu skutečnosti. Samotné Já je bolestí i radostí zcela nedotčeno, ale pokud si o sobě myslí, že je tělo, podstupuje zkušenosti těla. Opustit tuto pošetilou víru znamená osvobození.

Ti, které nepřemůže falešné ztotožnění se a lpění, jsou v jediném okamžiku osvobozeni od utrpení. Semínkem stáří, smrti a iluze je podmíněná mysl. Jakmile podmíněnost zmizí, člověk může snadno překonat oceán iluze. Mysl podmíněná sklony vytváří omezení i u asketů. Nepodmíněná mysl je čistá i u těch, kteří zabezpečují domov a rodinu. Mysl ovlivněná sklony a podmíněnostmi je omezením. A osvobození znamená oprostit se od podmíněností, tedy od myšlenkového propojení, lpění, ztotožnění. Příčinou omezení i osvobození je právě myšlenkové spojení, které předpokládá zdánlivé rozdělení. Činy vykonané nepodmíněnou myslí jsou nekonáním, kdežto podmíněná mysl koná, třebaže navenek se činnosti vyhýbá. Konání a nekonání je v mysli, tělo nedělá nic. Člověk by měl tudíž s tímto mylným rozdělováním přestat.